

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSIKSI PCB-LAITTEISTOJEN KÄYTÖN RAJOITTAMISESTA JA PCB-JÄTTEEN KÄSITTELYSTÄ, SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKALAITEROMUSTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN 3 MUUTTAMISESTA JA KAATOPAIKOISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 36 §:N MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ehdotetussa uudessa PCB:tä koskevassa asetuksessa säädetään PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta, PCB-laitteistojen tunnistamisesta ja niistä ilmoittamisesta sekä PCB-jätteiden käsittelystä. Asetuksella yksinkertaistetaan PCB-laitteistojen ja -jätteiden nykyistä sääntelyä kumoamalla vanhentuneet säännökset ja poistamalla päällekkäiset säännökset. Säilytettäviksi ehdotetut säännökset ovat tarpeen polykloorattujen bifenyyliden ja terfenyylien (PCB/PCT) käsittelystä annetun direktiivin täytäntöönpanemiseksi.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta ja kaatopaikoista annetuissa valtioneuvoston asetuksissa olevat viittaukset kumottaviin PCB-säädöksiin muutetaan viittauksiksi ehdotettuun uuteen PCB:tä koskevaan asetukseen.

Asetukset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

PCB:n ja PCT:n käytön rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (jäljempänä valtioneuvoston päätös 1071/1989) ja PCB:n ja PCB-laitteistojen käytöstä poistamisesta sekä PCB-jätteen käsittelystä annetussa valtioneuvoston päätöksessä (jäljempänä valtioneuvoston päätös 711/1998) säädetään 1990-luvulla vielä käytössä olleiden, yleensä ennen vuotta 1980 käyttöön otettujen PCB-laitteistojen poistamisesta käytöstä. Suurehkot PCB-laitteistot on pitänyt poistaa käytöstä ja tehdä vaarattomiksi valtioneuvoston päätöksissä yksilöidyn aikataulun mukaisesti. Valtioneuvoston päätöksissä säädetään lisäksi PCB-jätteiden käsittelylle asetettavista vaatimuksista. Päätökset, jotka PCB:n lisäksi koskevat myös polykloorattuja terfenyyliä ja eräitä muita PCB:hen rinnastettavia aineita, ovat polykloorattujen bifenyyliden ja polykloorattujen terfenyylien käsittelystä (PCB/PCT) annetun neuvoston direktiivin 96/59/EY (jäljempänä PCB-direktiivi) keskeisiä täytäntöönpanosäädöksiä.

PCB:stä ja siihen rinnastettavista aineista säädetään nyttemmin myös pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 850/2004 (jäljempänä POP-asetus) sekä kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien

91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1907/2006. EU-asetuksissa kielletään PCB:n ja siihen rinnastettavien aineiden sekä niitä sisältävien tavaroiden tuotanto, markkinoille saattaminen ja uusien PCB-aineiden käyttöönotto. POP-asetuksessa säädetään myös PCB-jätteiden käsittelylle asetettavista vaatimuksista.

PCB:tä ja PCB-jätteitä koskevat kansalliset säädökset ovat osittain vanhentuneita. Ne ovat myös osittain päällekkäisiä myöhemmin annettujen EU-säädösten kanssa.

2. Nykytila

2.1 EU-lainsäädäntö

Vuonna 1996 annetun **PCB-direktiivin** mukaan tuolloin käytössä olleet yli 5 dm³ PCB:tä sisältävät laitteistot on poistettava käytöstä, puhdistettava tai muulla tavoin käsiteltävä viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä. Kyseiset laitteistot on inventoitava ja varustettava PCB-merkinnällä. Laitteistojen haltijoiden on ilmoitettava viranomaisille hallussaan olevista määristä ja niissä tapahtuvista muutoksista. Inventaarioluettelot on saatettava säännöllisesti ajan tasalle. Muu PCB ja muut PCB-laitteistot on puhdistettava tai käsiteltävä muulla tavoin mahdollisimman pian.

Direktiivissä säädetään myös PCB:n turvallisesta säilyttämisestä, PCB:n uudelleen käytön kieltämisestä sekä PCB-jätteiden sallituista käsittelymenetelmistä ja muusta jätehuollosta. Direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltioissa laaditaan suunnitelmat PCB-laitteistojen käytöstä poistamisesta, puhdistamisesta ja muusta käsittelystä ja että suunnitelmat, samoin kuin inventaarioluetteloiden yhteenveto notifioidaan Euroopan komissiolle. PCB:nä pidetään polykloorattujen bifenyyliden ohella myös eräitä niihin rinnastettavia aineita (polyklooratut terfenyylit sekä monometyylitetraklooridifenyyylimetaani, monometyylidiklooridifenyyylimetaani ja monometyylibromidifenyyylimetaani) sekä seoksia, joissa näiden aineiden yhteinen pitoisuus on yli 0,005 painoprosenttia.

Direktiivin hyväksymisen yhteydessä Saksa, Belgia, Tanska, Alankomaat, Yhdistynyt kuningaskunta, Itävalta, Suomi, Luxemburg ja Ruotsi vakuuttivat sitoutuvansa poistamaan käytöstä, puhdistamaan tai käsittelemään muulla tavoin PCB:tä sisältävät laitteistot niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2000.

Komissio on seurannut direktiivin toimeenpanoa tiiviisti ja todennut, että PCB-laitteistojen käytöstä poistaminen säädetyn aikataulun mukaisesti on osoittautunut ongelmalliseksi useissa jäsenvaltioissa. Komissio onkin vuonna 2011 pyytänyt jäsenvaltioilta selvitystä direktiivin toimeenpano-ongelmista sekä niiden syistä ja ratkaisuvaihtoehtoista. Komissio on äskettäin lähettänyt uuden vastaavan kyselyn jäsenvaltioiden vastattavaksi syyskuun 2016 loppuun mennessä.

EU:n **POP-asetuksessa** kielletään PCB:n ja sitä sisältävien tavaroiden tuotanto, markkinoille saattaminen ja käyttöönotto. Kielto ei koske asetuksen voimaan tullessa käytössä olleita tavaroita. Asetus ei myöskään koske PCB:tä eikä muita PCB:hen rinnastettavia edellä mainittuja aineita.

POP-asetuksessa yksilöidään POP-jätteen sallitut käsittelymenetelmät. Asetuksen 7 artiklan mukaan PCB-jätteiden käsittely on järjestettävä seuraavasti:

- PCB-jäte on käsiteltävä siten, että sen sisältämä PCB hävitetään tai muunnetaan palautumattomasti sellaiseen muotoon, jolla ei ole pysyvien orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia
- PCB:tä sisältävä jäte voidaan tietyin edellytyksin esikäsitellä ennen hävittämistä tai muuntamista palautumattomasti tai ennen jätteen pysyvää varastointia
- PCB:tä sisältävää jätettä ei saa laimentaa tai sekoittaa muihin jätteisiin ainoastaan pitoisuuden alentamiseksi säädetyn pitoisuusrajan alle
- kielletään sellaiset käsittelymenetelmät, jotka voivat johtaa PCB-yhdisteiden hyödyntämiseen, kierrätykseen, talteenottoon ja uudelleenkäyttöön
- kielletään PCB-jätteiden sijoittaminen kaatopaikalle
- yleisesti sallitaan vain seuraavat loppukäsittelymenetelmät: PCB:n fysikaalis-kemiallinen käsittely (D9) ja poltto ilman energian talteenottoa (D10)
- poikkeuksellisesti toimivaltainen viranomainen voi tapauskohtaisesti sallia, että tietyt asetuksessa yksilöidyt PCB-jätteet voidaan varastoida pysyvästi syvälle turvalliseen kallioperään tai suolakaivokseen.

PCB:tä ja muita pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävien jätteiden käsittelylle asetettuja vaatimuksia tarkastellaan tarkemmin näitä asioita käsittelevässä ympäristöministeriön oppaassa (ympäristöhallinnon ohjeita 4/2016, ympäristöministeriö).

EU:n **REACH-asetuksessa** säädetään polykloorattuihin bifenyyleihin rinnastettavien aineiden (polyklooratut terfenyyliit sekä monometyylitetraklooridifenyyylimetaani, monometyylidiklooridifenyyylimetaani ja monometyylibromidifenyyylimetaani) markkinoille saattamisen ja käytön (uuden aineen käyttöönoton) rajoituksista.

EU:n yleinen jätealan lainsäädäntö koskee kattavasti PCB-jätteitä. Siinä on myös PCB-jätteitä koskevaa erityissääntelyä esimerkiksi niiden luokittelusta vaaralliseksi jätteeksi.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Valtioneuvoston päätöksen 1071/1989 mukaan PCB:tä, PCT:tä ja niitä sisältäviä tuotteita ei ole saanut valmistaa, tuoda maahan, myydä tai luovuttaa 1 päivästä tammikuuta 1990. PCB:n ja siihen rinnastettavien aineiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käyttöönoton rajoittamisesta säädetään nykyisin myös EU:n POP- ja REACH-asetuksissa.

Valtioneuvoston päätöksessä 1071/1989 säädetään lisäksi, että sen voimaan tullessa (1.1.1990) käytössä olleet PCB:tä tai PCT:tä sisältävät muuntajat ja näitä aineita sisältävät vähintään 1 kvar:n kondensaattorit on poistettava käytöstä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994. Velvoitetta on myöhemmin täydennetty valtioneuvoston päätöksellä 711/1998 siten, että yli 5 kuutiodesimetriä PCB:tä (polyklooratut bifenyylit ja terfenyyliit sekä niihin rinnastettavat muut aineet) sisältävät muutkin PCB-laitteistot on poistettava käytöstä, direktiivin säätämisen yhteydessä annetun sitoumuksen mukaisesti, vuoteen 2000 mennessä.

Valtioneuvoston päätöksessä 711/1998 säädetään lisäksi PCB-laitteistojen inventointien tekemisestä, PCB-laitteistoista ilmoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, PCB-laitteistojen käytöstä poistamista ja käsittelyä koskevien suunnitelmien laatimisesta, PCB-jätteiden sallituista käsittelymenetelmistä, PCB-laitteistojen ja -jätteiden turvallisesta säilyttämisestä sekä muista PCB-direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarpeellisista seikoista. Suomea koskevat tiedot PCB-laitteistojen inventoinneista ja suunnitelmat niiden poistamiseksi käytöstä on toimitettu komissiolle siten, kuin PCB-direktiivissä säädetään.

Jätelakia (646/2011) ja muuta jätealan lainsäädäntöä sovelletaan yleisesti PCB-jätteisiin. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromua sekä kaatopaikkoja koskevissa valtioneuvoston asetuksissa on viittauksia valtioneuvoston päätökseen 711/1998.

2.3 Käytäntö

Polyklooratut bifenyylit ja niihin rinnastettavat aineet ovat vaarallisia aineita sekä ympäristölle että ihmisen terveydelle. PCB:ssä on epäpuhtauksina lisäksi klooridibentsofuraaneja ja muita klooriyhdisteitä, jotka ovat PCB:tä myrkyllisempiä aineita. Näitä aineita syntyy myös PCB:n epätäydellisessä palamisessa.

PCB:tä on käytetty muuntajissa lämmönsiirtonesteenä ja kondensaattoreissa sähköeristeenä. PCB:tä on käytetty sekä isoissa voimakondensaattoreissa että pienehköissä kondensaattoreissa, joita asennettiin esimerkiksi teollisuustilojen valaisimiin ja isoihin moottoreihin sekä kodinkoneisiin. Sähkölaitteisiin PCB:tä on Suomessa käytetty vuoteen 1979 asti. Maahan tuoduissa sähkölaitteissa on voinut olla PCB:tä sisältäviä komponentteja vielä 1980-luvulla, koska PCB:tä sisältävien tuotteiden valmistus ja maahantuonti kiellettiin vasta vuonna 1990.

Käyttöön otettujen PCB-laitteiden ja -aineiden määrää ei ole voitu tarkasti selvittää. PCB-toimikunta (KM 1983:47) arvioi, että Suomessa syntyisi kaikkiaan noin 5 000–6 000 tonnia PCB-jätettä, kun 1980-luvun alussa käytössä olleet PCB-laitteet poistetaan käytöstä.

Suurehkoja PCB-laitteita poistettiin käytöstä 1980-luvun alusta lähtien järjestelmällisesti eikä uusia laitteita enää otettu käyttöön. Aluksi PCB-jätteet vietiin maasta, mutta jo vuoden 1985 jälkeen PCB-kondensaattorit on tehty vaarattomiksi Suomessa. Myös PCB-muuntajien käsittely Suomessa tuli mahdolliseksi vuonna 1991. Pienkondensaattoreita ei vielä tuolloin kerätty järjestelmällisesti talteen erillään muista jätteistä.

PCB-jätteiden vienti- ja käsittelytilastojen mukaan vientiin tai kotimaiseen käsittelyyn toimitettiin vuosina 1981–1994 yhteensä noin 6 000 tonnia PCB-jätettä. PCB-toimikunnan arvioon syntyvän PCB-jätteen määrästä viitaten näyttäisi siis siltä, että valtaosa suurehkoista PCB-muuntajista ja -kondensaattoreista poistettiin käytöstä vuoteen 1995 mennessä. Valtioneuvoston päätöksen 711/1998 mukaan yli 5 dm³ PCB:tä sisältävät muutkin laitteistot oli poistettava käytöstä vuoteen 2000 mennessä. Erityiskäsittelyyn toimitettiin 1990-luvun loppupuolella enää vain pieniä määriä PCB-jätteitä.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Suomessa ei olisi enää 2000-luvulla tullut olla käytössä suurehkoja PCB-laitteistoja. Käytännössä vielä viime vuosinakin on kuitenkin löytynyt satunnaisesti muutamia PCB-laitteistoja tai PCB-llä likaantuneita laitteistoja. Pienehköjä PCB-laitteistoja voi vielä olla esimerkiksi vanhoissa kodinkoneissa.

Suomen ympäristökeskus toteutti vuonna 2011 selvityksen, jossa edellä mainittuun komission selvityspyyntöön vastaamista varten pyrittiin päivittämään tiedot PCB-laitteistojen käytöstä poistamisesta Suomessa. Tietoja saatiin eräiden teollisuuden keskusjärjestöjen ja Suomen Kuntaliiton kautta yrityksille ja kunnille osoitetulla kyselyllä. Kartoituksessa löytyi lähinnä energiateollisuudessa muutama laitteisto tai laitekomponentti, joka sisälsi tai jonka epäiltiin sisältävän PCB:tä. Syynä laiminlyönneille mainittiin muun muassa epätietoisuus laitteiston tyypistä ja lainsäädännön velvoitteista. Tämän johdosta Suomen ympäristökeskuksessa laadittiin tuolloin www-sivu ja muuta tiedotusaineistoa PCB:tä sisältävien sähkölaitteiden tunnistamisesta ja laitteistojen käytöstä poistamista koskevasta lainsäädännöstä.

Sähkölaitteiden ohella PCB:tä käytettiin aikoinaan myös elastisissa saumaus- ja tiivistemassoissa elementtirakennuksissa, erityisesti 1960-luvun lopulla teollisuuskiinteistöissä, julkisissa rakennuksissa ja elementtikerrostaloissa. Rakennusten purku- ja korjaustoimien yhteydessä toteutettavaa PCB:n kartoittamista, talteenottoa ja jätehuollon järjestämistä ohjataan rakentamista ja työsuojelua koskevin säännöksin, ohjein ja suosituksin. PCB:tä käytettiin aikoinaan myös muun muassa eräissä maaleissa, liimoissa, lakoissa ja kopiopapereissa. PCB:n tällaisesta ns. avoimesta käytöstä luovuttiin 1970-luvulla. PCB:stä on aiheutunut ongelmia myös romuliikkeiden ja metalliteollisuuden metalliromun käsittelyssä. PCB:llä saastuneita maa-alueita on jouduttu kunnostamaan.

PCB:hen rinnastettavia PCT- ja muita aineita ei Suomessa ole tietävästi käytetty.

3. Keskeiset ehdotukset

Valtioneuvoston päätökset 1089/1989 ja 711/1998 ovat monelta osin vanhentuneita. Niissä säädetyt määräajat PCB-laitteistojen käytöstä poistamiselle ovat kuluneet umpeen. Laitteistojen käyttö onkin ollut kiellettyä viimeistään vuodesta 2000. EU:n POP- ja Reach-asetukset ovat syrjäyttäneet osan valtioneuvoston päätösten säännöksistä. Päätöksissä olevat säädösviittaukset eivät ole enää ajan tasalla.

Valtioneuvoston päätökset ehdotetaan kumottaviksi ja korvattaviksi uudella PCB:tä koskevalla asetuksella. Samalla sääntelyä yksinkertaistettaisiin ja sujuvoitettaisiin EU-lainsäädännön sallimissa rajoissa. Vanhentuneet säännökset sekä POP- ja REACH-asetusten kanssa päällekkäiset säännökset poistettaisiin. Säilytettävät säännökset olisivat tarpeen PCB-direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Niillä varmistettaisiin PCB-laitteistojen asianmukainen käytöstä poistaminen ja käsittely, jos PCB-laitteistoja vielä havaitaan käytössä. Säännöksissä noudatettaisiin nykyistä tarkemmin direktiivin ilmaisuja.

Säännösmuutokset eivät olisi sisällöllisiä. Kuten PCB-direktiivissä, uuden asetuksen mukaiset käytön rajoitukset koskisivat vastedeskin vain PCB:n ns. suljettua käyttöä. PCB-direktiivin ja POP-asetuksen mukaisesti, jätteiden käsittelyä koskevat vaatimukset

set koskisivat kuitenkin yleisesti kaikkea määritelmän mukaista PCB-jätettä, kuten nykyisin.

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta ja kaatopaikoista annetuissa valtioneuvoston asetuksissa olevat viittaukset PCB-laitteistoja ja -jätteitä koskeviin säännöksiin päivitetäisiin viittauksiksi uuteen asetukseen.

Sääntelyn uudistamisen ohella voi olla perusteltua jälleen kerran tiedottaa toimialajärjestöjen kautta sähkölaitteiden käyttäjille PCB-laitteistojen tunnistamista koskevista ohjeista.

4. Vaikutukset

Ehdotetut säännösmuutokset eivät olisi sisällöllisiä eikä niillä siten olisi taloudellisia tai ympäristövaikutuksia verrattuna nykytilanteeseen.

Suurehkot PCB-laitteistot on tullut poistaa käytöstä jo yli 15 vuotta sitten. Laitteistoja koskevien ehdotettujen säännösten arvioidaan tulevan sovellettaviksi vain harvakseltaan. Jätteenkäsittelyvaatimukset koskisivat käytöstä poistettujen PCB-laitteistojen ohella myös kaikkia muita PCB-jätteitä.

5. Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä. Muistion liitteessä on PCB-direktiivin ja kansallisen lainsäädännön vastaavuustaulukko.

Asian kannalta keskeisille viranomaisille ja järjestöille on varattu mahdollisuus lausunnon antamiseen. Annetuissa lausunnoissa puollettiin ehdotettujen asetusten antamista.

Asetusehdotukset on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6. Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä

Asetus annettaisiin jätelain 8, 10, 12, 14 ja 15 §:n nojalla.

1 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 kohdassa oleva PCB:n määritelmä olisi PCB-direktiivin vastaavan määritelmän mukainen. Polykloorattujen bifenyyliden ohella eräitä niihin rinnastettavia tai niiden korvaavia aineita pidettäisiin PCB:nä. Myös säännöksessä tarkoitettujen aineiden seosta pidettäisiin PCB:nä, jos niiden yhteinen pitoisuus seoksessa on yli 0,005 painoprosenttia (50 mg/kg).

Pykälän 2 kohdan mukainen PCB-laitteiston määritelmä perustuisi PCB-direktiiviin. PCB-laitteistolla tarkoitettaisiin kaikenlaisia sähkölaitteita, lämmönsiirtolaitteistoja, hydraulineiteitä sisältäviä laitteistoja, putkistoja ja säiliöitä, jotka sisältävät tai jotka ovat sisältäneet PCB:tä ja joita ei ole puhdistettu. Direktiivin mukaisesti PCB-laitteistona pidettäisiin myös sellaista laitetta tai varustetta, jonka voidaan epäillä sisältävän PCB:tä, jollei laitteistoa koskevan testauksen tai sen käyttöön liittyvien olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella voida osoittaa tai päätellä toisin. Laitteiston haltijan olisi tarvittaessa PCB-pitoisuuden testauksella osoitettava, ettei laitteisto sisällä määritellyn raja-arvon ylittäviä PCB-pitoisuuksia.

Pykälän 3 kohdan mukaan PCB-jätteenä pidettäisiin mitä tahansa esinettä tai ainetta, joka sisältää yli 0,005 painoprosenttia PCB:tä ja jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä. Määritelmä olisi PCB-direktiivin mukainen.

2 §. *Valmistuksen, markkinoille luovuttamisen ja käytön rajoitukset.* Pykälän 1 momentissa viitattaisiin EU:n POP-asetukseen ja Reach-asetukseen, joissa säädetään PCB:n ja muiden POP-aineiden sekä niitä sisältävien valmisteiden, esineiden ja tavaroitten valmistuksen, markkinoille luovuttamisen ja käytön (käyttöönoton) kielloista. Kiellot eivät koske POP-valmisteita, -esineitä ja -tavaroita, jotka olivat käytössä mainittujen asetusten tullessa voimaan. Ne eivät koske myöskään POP-aineiden käyttöä tutkimustarkoituksiin. Rajoituksia koskevia säännöksiä ei sovelleta jätteeseen, joka koostuu POP-aineista, sisältää niitä tai on niiden saastuttama.

Pykälän 2 momentin mukaan kiellettäisiin myös sellaisen PCB:tä sisältävän muuntaajan ja vähintään 1 kvar:n kondensaattorin sekä sellaisen yli 5 kuutiodesimetriä PCB:tä sisältävän muun PCB-laitteiston käyttö, jota ei ole kielletty 1 momentissa tarkoitettujen säännösten perusteella. Nykyisin voimassa olevien säännösten (valtioneuvoston päätökset 1071/1989 ja 711/1998, jotka nyt ehdotetaan kumottaviksi, ks. 8 §) mukaan mainitut laitteistot on tullut poistaa käytöstä osin vuoteen 1995 tai viimeistään vuoteen 2000 mennessä. Säännöksessä mainittuja laitteistoja ei siis pitäisi tai saisi olla enää ollenkaan käytössä. Pykälän 2 momentilla siten varmistettaisiin, että säännösten vastaisesti aikoinaan mahdollisesti poistamatta jääneiden PCB-laitteistojen käyttö on kielletty ja että mahdollisesti vielä käytössä olevat tällaiset laitteistot on poistettava käytöstä viivytyksettä.

Pykälän 2 momentin mukaisella säännöksellä, joka käytännössä vastaisi vaatimuksiltaan nykyisiä säännöksiä, varmistettaisiin PCB-direktiivin täytäntöönpano. Direktiivin mukaan sen voimaantullessa käytössä olleet yli 5 kuutiodesimetriä PCB:tä sisältävät laitteistot oli poistettava käytöstä tai puhdistettava viimeistään vuoden 2010 loppuun mennessä. Niiden käyttö on siten nykyisin kielletty myös direktiivin perusteella.

Vastaavasti kuin nykyisissä säännöksissä, 2 momentin mukainen käyttökielto ei koski aikoinaan käyttöön otettuja pienehköjä PCB-laitteistoja, kuten pesukoneissa, linjoissa, mankeleissa ja eräissä muissa kotitalouskoneissa käytettyjä pienkondensaattoreita. Suomessa valmistettuihin kotitalouslaitteisiin ei enää 1970-luvun loppupuolen jälkeen ole asennettu PCB-kondensaattoreita. Maahan tuoduissa tällaisissa koneissa on voinut olla PCB:tä vielä 1980-luvulla, koska PCB:n ja PCB-tuotteiden valmistus, maahantuonti, myynti ja luovuttaminen kiellettiin vasta 1990. Todennäköistä kuitenkin on, että valtaosa pienehköjä PCB-laitteistoja sisältäneistä koneista on jo poistettu käytöstä. Tällaiset osana muuta laitteistoa olevat pienehköt PCB-laitteistot kerättäisiin erikseen talteen viimeistään siinä vaiheessa, kun koko laitteisto poistetaan käytöstä, hyödynnetään tai käsitellään (ks. 5 §).

3 §. *PCB-pitoisuuden ja -määrän selvittäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan laitteiston haltijan olisi selvitettävä sen PCB-pitoisuus ja -määrä, jos on syytä epäillä, että kysymys on PCB-laitteistosta ja että siinä on yli viisi kuutiodesimetriä PCB:tä. Kuten PCB-direktiivissä, velvollisuus määrittää PCB-sisältö kemiallisin testauksin koskisi laitteistoja, joissa epäillään olevan raja-arvot ylittäviä määriä PCB:tä.

Pykälän 2 momentin mukaan jätteen haltijan olisi jätelain mukaisen selvilläolo- ja tiedonantovelvollisuutensa täyttämiseksi tarvittaessa selvitettävä jätteen PCB-pitoisuus ja -määrä. Jätelain 12 §:n 2 momentin mukaan jätteen haltijan on oltava riittävän hyvin selvillä hallinnassaan olevan jätteen määrästä, lajista, laadusta, alkuperästä ja jätehuollon kannalta merkityksellisistä ominaisuuksista sekä terveys- ja ympäristövaikutuksista. Jätteen laadun tarkempi selvittäminen olisi yleensä tarpeen valvonnan kannalta ja soveltuvan jätteenkäsittelymenetelmän valitsemiseksi.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus PCB-yhdisteiden määrittämiseen käytettävien kahden vertailumenetelmän vahvistamisesta polykloorattujen bifenyyliden ja polykloorattujen terfenyyliden käsittelystä (PCB/PCT) annetun neuvoston direktiivin 96/59/EY 10 artiklan a kohdan mukaisesti annettuun komission päätökseen (2001/68/EY). Säännös olisi informatiivinen. Komission päätös on osoitettu jäsenvaltioille ja se on sellaisenaan voimassa.

Komission päätöksen mukaan öljytuotteiden ja käytettyjen öljyjen PCB-pitoisuuden määrittämisessä on käytettävä eurooppalaisia standardeja EN 12766-1 ja prEN 12766-2 (nykyisin EN 12766-2) sekä niiden ajantasaistettuja toisintoja. Standardeja sovelletaan käyttämättömiin, käytettyihin ja käsiteltyihin öljytuotteisiin (mukaan lukien synteettiset voiteluöljyt) sekä esimerkiksi jätteistä valmistettuihin öljytuotteisiin ja synteettisiin voiteluöljyihin. PCB on määritelty PCB-direktiivin mukaisesti tarkoittaen siten sekä PCB- että PCT- ja PCBT-yhdisteitä. Komission päätöksessä on lisäksi vahvistettu eurooppalainen standardi IEC 61619 ja sen myöhemmät ajantasaistetut toisintot eristysnesteissä olevien PCB-yhdisteiden vertailumenetelmäksi. Menetelmää so-

velletaan käyttämättömiin ja käsiteltyihin eristysnesteisiin sekä PCB:n saastuttamiin käytettyihin eristysnesteisiin.

Valtioneuvoston päätöksessä 711/1998 on samankaltaiset vaatimukset PCB-laitteistojen ja -jätteen ominaisuuksien selvittämisestä sekä PCB-määritysmenetelmistä.

4 §. *Ilmoittaminen PCB-laitteistosta.* Pykälän mukaan PCB-laitteiston haltijan olisi valvontaa varten viivytyksettä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hallussaan olevan yli viisi kuutiodesimetriä PCB:tä sisältävän laitteiston sijainnista ja muista tunnistetiedoista sekä sen käytöstä poistamisesta ja käsittelyn järjestämisestä.

Valtioneuvoston päätöksessä 711/1998 säädetään PCB-direktiivin mukaisesti laitteiston haltijan velvollisuudesta ilmoittaa käytössä olevista PCB-laitteistoista ja niiden käytöstä poistamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä keskuksen velvollisuudesta pitää laitteistoista ajantasaista luetteloa. Nykyistä menettelyä ehdotetaan kevennettäväksi. PCB-direktiivin täytäntöönpanemiseksi ja asianmukaisen PCB-jätteen jätehuollon ja valvonnan järjestämiseksi olisi kuitenkin perusteltua, että mahdollisesti vielä havaittavista PCB-laitteistoista edelleen ilmoitettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Ilmoittamisvelvollisuus koskisi käytännössä sellaisia PCB-laitteistoja, joita ei ole poistettu käytöstä säännösten mukaisesti. Kysymys olisi siten laittomasti vielä käytössä olevien laitteistojen tunnistamisen ja niistä tiedottamisen varmistamisesta siten, että laitteistot saataisiin pikaisesti, turvallisesti, hallitusti ja laillisesti poistetuiksi käytöstä ja käsitellyiksi.

5 §. *Erilliskeräys ja säilyttäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan käytöstä poistettu PCB-laitteisto ja muu PCB-jäte olisi kerättävä ja säilytettävä erillään muista jätteistä. Säännöksessä korostettaisiin näin jätelain mukaisen jätteiden erilläänpitovelvollisuuden tärkeyttä PCB-direktiivissä ja POP-asetuksessa säädetyn PCB-jätteiden erityiskäsittelyn järjestämiseksi. Momentissa säädettäisiin lisäksi PCB-direktiivin mukaisesti, että kaikenlainen PCB on pidettävä erillään herkästi syttyvistä aineista tulipaloon liittyvien vaarojen ehkäisemiseksi.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaussäännös POP-asetuksessa säädettyyn velvollisuu-teen erottaa POP-aineita sisältävät tuotteen osat muusta tuotteesta. POP-asetuksen mukaan, jos vain osa tuotteesta tai jätteestä, kuten jätelaitteisto, sisältää PCB:tä ja muita pysyviä orgaanisia yhdisteitä tai on niiden kontaminoima, se on erotettava ja sen jälkeen loppukäsiteltävä POP-asetuksen vaatimusten mukaisesti. POP-asetus kattaa myös PCB-direktiiviin sisältyvän vastaavan vaatimuksen, jonka mukaan osana muuta laitteistoa oleva PCB-laitteisto on mahdollisuuksien mukaan poistettava ensin mainitusta laitteistosta, kun tämä poistetaan käytöstä jätteenä hyödynnettäväksi tai loppukäsiteltäväksi. Momentissa viitattaisiin romuajoneuvoja ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevaan erityislainsäädäntöön, jossa myös edellytetään PCB-laitteistojen erilliskeräystä.

6 §. *PCB-jätteen käsittely.* Pykälän 1 momentissa edellytettäisiin PCB-direktiivin 3 ja 6 artiklan mukaisesti, että PCB-jätteen haltijan on viivytyksettä joko itse käsiteltävä jäte tai toimitettava se sille, jolla on jätelain 29 §:n 1 momentin mukaan oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä.

Pykälän 2 momentin mukaan PCB-jätettä saisi käsitellä vain POP-asetuksessa tarkoitettuun kyseiselle jätteelle sallituin käsittelytoiminnoin (ks. yleisperustelujen 2.1 kohta). POP-asetuksessa säädetään PCB-jätteen käsittelystä samansuuntaisesti tai -sisältöisesti, mutta osin yksityiskohtaisemmin ja vaativammin kuin PCB-direktiivissä. Toisin kuin PCB-direktiivi, POP-asetusta ei kuitenkaan sovelleta PCT:hen tai muihin polykloorattuihin bifenyyleihin rinnastettaviin aineisiin. Ehdotetussa säännöksessä edellytettäisiin siksi, että myös polykloorattuihin bifenyyleihin rinnastettavia aineita sisältävät jätteet olisi käsiteltävä POP-asetuksessa säädetyn menetelmin.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin ympäristönsuojelulakiin, jonka mukaan PCB-jätteen laitos- tai ammattimaisessa varastoinnissa ja muussa käsittelyssä edellytetään aina ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. PCB-direktiivissä on vastaava säännös.

7 §. *Kirjanpito, seuranta ja tarkkailu.* Pykälässä viitattaisiin toiminnan seurannan, tarkkailun ja valvonnan kannalta keskeisiin jätelain säännöksiin, joilla pannaan täytäntöön PCB-direktiivin säännökset käsittelylaitosten toiminnanharjoittajien velvollisuudesta pitää kirjaa jätteistä ja ilmoittaa vastaanotetusta jätteestä sekä muusta seurannasta ja tarkkailusta (muun ohella direktiivin artikkelit 4.6 ja 4.7).

8 §. *Voimaantulo.* Asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Samalla kumotaisiin PCB:tä koskevat valtioneuvoston päätökset 1071/1989 ja 711/1998.

2. Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 3 muuttamisesta

Sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 3 kohdassa 2 olevassa ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään, että erilliskerätystä sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta on poistettava muun ohella polykloorattuja bifenyylejä (PCB) sisältävät kondensaattorit siten, kuin säädetään PCB:n ja PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta sekä PCB-jätteen käsittelystä annetussa valtioneuvoston päätöksessä 711/1998.

Nykyinen viittaus valtioneuvoston päätökseen 711/1998 ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä nyt annettavaan valtioneuvoston asetukseen (/2016).

3. Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen 36 §:n muuttamisesta

Kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen (331/2013) 36 §:ssä säädetään pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävän jätteen hyväksymistä kaatopaikalle koskevista erityisistä vaatimuksista viittaamalla POP-asetukseen ja valtioneuvoston päätökseen 711/1998. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin vastedes yk-

sinomaan POP-asetukseen. PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annettavan valtioneuvoston asetuksen (/2016) mukaan PCB-jätteiden käsittely määräytyy POP-asetuksen perusteella.

SUOMEN LAINSÄÄDÄNNÖN JA PCB-DIREKTIIVIN VERTAILUTAULUKKO

Direktiivi 96/59/EY	Kansallinen lainsäädäntö
Artikla 1	JäteL, YSL
Artikla 2	
a)	- VNa 1 §:n 1 kohta
b)	- VNa 1 §:n 2 kohta ja VNa 3 §:n 1 momentti
c)	- VNa 1 §:n 3 kohta
d)	- JäteL (jätteen haltija), laitteiston haltijaa ei tarpeen määritellä
e)	- POP-asetus
f)	- POP-asetus
Artikla 3	- POP-asetus, Reach-asetus, VNa 2 §, kumotut VNp:t
Artikla 4	- ks. kumotut VNp:t
4.1	- inventaario tehtiin aikoinaan ja toimitettiin komissiolle; 2. virkettä ei tarpeettomana siirretty, koska voimakondensaattoreiden käyttö kiellettiin 1.1.1995 lukien
4.2	- tarpeettomana ei siirretty, koska yli 5 dm ³ laitteet kiellettiin viimeistään 1.1.2000 lukien
4.3	- luettelo laadittiin aikoinaan direktiivin mukaisesti ja toimitettiin komissiolle; VNa 3 ja 4 §
4.4	- VNa 4 §; käytännössä tiedottamisvelvollisuus koskee laitteistoja, jotka ovat mahdollisesti vielä laittomasti käytössä
4.5	- tarpeettomana ei siirretty, koska laitteistot piti poistaa käytöstä 1.1.2000 mennessä; PCB-jätteen merkitseminen määräytyy JäteA 9 §:n mukaisesti
4.6	- JäteL 118–122 § (kirjanpitovelvollisuus, seuranta- ja tarkkailuvelvollisuus, siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuus), VNa 7 §, YSL
4.7	- jätelakiin ja YSLiin perustuva yleinen valvontavelvollisuus
Artikla 5	
5.1	- POP-asetuksen art. 7.3
5.2	- POP-asetuksen art. 3
5.3	- POP-asetuksen art. 3
Artikla 6	
6.1	- VNa 6 §:n 1 momentti
6.2	- VNa 5 §:n 1 momentti
6.3	- VNa 5 §:n 3 momentti
Artikla 7	- VNa 6 §:n 2 momentti; POP-asetuksen art. 7.2
Artikla 8	
8.1	- VNa 6 §:n 3 momentti, YSL
8.2	- VNa 6 §:n 2 momentti, POP-asetus
8.3	- JäteL, JätteensiirtoA
Artikla 9	tarpeettomana ei siirretty, koska PCBtä sisältävien muuntajien käyttö kiellettiin 1.1.1995 lukien
Artikla 10	VNa 3 §:n 3 momentti (PCB:n mittausten menetelmiä koskeva komission päätös 2001/68/EY); muilta osin ei ole voitu siirtää, koska direktiivissä tarkoitettuja täsmennyksiä ei ole annettu
Artikla 11	ks. kumotut VNp:t, suunnitelmat tehtiin aikoinaan direktiivissä säädetyn aikataulun mukaisesti ja ilmoitettiin komissiolle
Artiklat 12–14	ei tarvitse siirtää

-
- VNa = Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi
 - POP-asetus = pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004
 - Reach-asetus = kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1907/2006
 - YSL = ympäristönsuojelulaki 527/2014
 - kumotut VNp:t = valtioneuvoston päätökset 1071/1989 ja 711/1998
 - JäteL = jätelaki 646/2011
 - JätteesiirtoA = EU:n jätteesiirtoasetus (EY) N:o 1013/2006
 - JäteA = jäteasetus 179/2012